

Gemeente van Christus,

Twee weken geleden hoorden we hoe Paulus en Barnabas op pad zijn gegaan voor hun eerste zendingsreis. Op Cyprus vond er een ontmoeting plaats met de proconsul Sergius Paulus en de Joodse magiër Elymas.

Hierna reizen ze door naar Klein-Azië, het huidige Turkije. Ze verkondigen het evangelie in Ikonium "...vol vertrouwen in de Heer die de verkondiging van zijn genade kracht bijzette door hen tekenen en wonderen te laten verrichten." (14: 3).

Dat belet niet dat er verdeeldheid ontstaat onder de inwoners daar. Het loopt erop uit dat onze beide apostelen bijna worden gestenigd!

Wat ons indirect iets laat zien van de beperkte (door-)werking van die "tekenen en wonderen."

En het belang ervan relativeert.

Ze trekken vervolgens verder door de provincie Lykaonië en komen aan in het stadje Lystra. Daar begint onze lezing van vanochtend.

"In Lystra zit een man op straat die geen kracht in zijn voeten had."

Petrus heeft eerder in Handelingen al 2x een verlamde man genezen. Nu is Paulus, de andere grote hoofdrolspeler van dit bijbelboek, aan de beurt.

Evenals blindheid (Elymas in de preek van twee weken geleden) heeft verlamdheid in deze bijbelverhalen op zijn minst óók altijd een symbolische lading.

Of de oorzaak van de verlamdheid van deze man nu puur lichamenlijk is, of veeleer van psychosomatische aard: hij heeft nooit geleerd op eigen benen te staan.

Hij is aangewezen op de zorg van anderen. Zijn leven is nooit geworden wat het allemaal had kunnen zijn.

Als Paulus daar staat te praten over het nieuwe begin dat in Jezus van Nazareth is aangebroken, over hoe hij mensen heel maakte, "hoe Hij de blinden weer liet zien... en de lammen lopen liet, hun dode krachten deed ontvlammen..." (lied 534:1, 2), leeft de hoop die na al die jaren bijna in deze verlamde man was uitgedoofd, op. Paulus blaast als het ware dat hele kleine sinteltje van hoop, dat daar onder de as van jaren berusting verborgen ligt, weer aan. Hij ziet het gebeuren, in de ogen van deze man.

Paulus "kijkt hem strak aan...", hij ziet wat er leeft in zijn ziel: aan teleurstelling en gekwetstheid, maar ook aan verlangen en vertrouwen.

Paulus ziet deze verlamde man. En ziet in hem een kind van God. Misschien wordt deze verlamde wel voor het eerst in zijn leven echt gezien.

Daarin schuilt het geheim van zijn heelwording, geloof ik. Het geeft hem de kracht om voortaan op eigen benen te staan. Op te staan (!) uit wat hem tot nu toe gevangen hield.

Sta op, zegt Paulus letterlijk, en ga op je benen staan!

In wezen is het een opstandingsverhaal. Niet uit de dood. Maar uit de verlamming. Uit de angst en onzekerheid die een mens gevangen kunnen houden.

Uiteraard mag u deze genezing van de verlamde opvatten zoals u wilt - ik ben er ook niet bij aanwezig geweest - maar wat daar ook precies gebeurd is: de omstanders ervaren het als iets buiten-gewoons, als ze zien hoe deze man, die ze al zo lang hebben gekend, zoals ie daar elke dag zat langs de kant van de weg, nu ineens opspringt en gaat rondlopen.

De inwoners van Lystra weten niet hoe ze het hebben! In het tumult dat er vervolgens ontstaat zie je twee herkenbare reacties naar voren komen: ze zien in dat buiten-gewone gebeuren iets van God.

En ze interpreteren dat buitengewone gebeuren vanuit hun eigen belevingswereld: die van het Griekse godendom.

Ze denken dat die twee mannen die verantwoordelijk zijn voor deze wonderbaarlijke gebeurtenis Zeus en Hermes zijn. Zeus was de oppergod uit de oude Griekse mythologie. En Hermes was de boodschapper van de goden. Omdat Paulus het woord had gevoerd moest hij Hermes wel zijn. En Barnabas dus Zeus.

Het is wel aardig om te vermelden dat de klassieke schrijver Ovidius in zijn boek "Metamorphosen" beschrijft hoe Zeus en Hermes een bezoek brengen aan de streek waarin ook Lystra ligt. Hoe ze daar nergens onderdak konden vinden, overal werd de deur voor hun neus dicht gesmeten, behalve bij twee oude mensen: Filemon en Baucis. Hoe deze goden toen voor straf een overstroming hadden laten komen, waarin alle inwoners omkwamen, behalve deze twee oude mensen.

De inwoners van Lystra kenden dit verhaal zeer waarschijnlijk wel.

"Dat zal ons niet nog eens gebeuren", moeten ze hebben gedacht. En daar kwam de priester van de tempel die aan Zeus gewijd was, al aanzetten met stieren, behangen met bloemenkransen, die aan deze twee vreemdelingen, goden in mensengedaante, zouden worden geofferd.

Het is wel herkenbaar: om iets buitengewoons, iets wat je verstand te boven gaat, niet alleen te verklaren, te beschrijven in ervaringen of ideeën waar je mee bekend bent, maar die vervolgens ook nog eens toe te schrijven aan de goden. Of in ons geval: aan God.

Alsof God zich openbaart in het buitengewone. Alsof Hij juist (en alleen?) daarin werkzaam, aanwezig zou zijn.

Een voorbeeld: Sinds mensenheugenis werd onweer gezien als een straf van God. Tótdat in 1752 de bliksemafleider werd uitgevonden.

Ja, voor sommigen van u is dat wel herkenbaar, toch: als het heftig onweerde, werd je uit bed gehaald. Allemaal bij elkaar in de woonkamer. Stil, kinderen! God spreekt! In het hevige gedonder werd de stem van de Allerhoogste zelf gehoord.....

Niet voor niets werd die Griekse oppergod Zeus vaak afgebeeld met een bliksem in zijn hand! (En de Germaanse oppergod Wodan precies zo)

Het is veelzeggend, dat het erg lang heeft geduurd voordat de kerken een bliksemafleider op hun toren plaatsten: omdat iets wat men tot dan toe als bovennatuurlijk had beschouwd, een heel natuurlijk en verklaarbaar gebeuren bleek te zijn. Het bleek niet zozeer met God, maar alles met electriciteit te maken te hebben.

Het is een oeroude menselijke trek: om wat je niet kunt bevatten en wat jouw macht te boven gaat, tot iets goddelijks te verheffen. En juist daarin iets van God zelf te vermoeden.

Dat kan ons nog steeds parten spelen, als wij die oude verhalen uit de bijbel lezen. Als we proberen om ze te verbinden met ons eigen bestaan, onze beleving hier en nu.

Ik vermoed dat sommigen van ons nog steeds geneigd kunnen zijn om God in het bovennatuurlijke te zoeken. In "tekenen en wonderen".

Om misschien zelfs de waarheid en de betekenis van die verhalen te zien precies in die wonderen.

In wat het natuurlijke - ons leven van alledag - overstijgt.

Alsof dat de waarheid en de echtheid van de boodschap, het evangelie zou waarborgen.

Als je daarin wel iets herkent, als je stiekum bij jezelf wel eens denkt: ach, als ik nu toch eens een écht wonder zou meemaken, dán... ja, wat dan?! Dan is het goed om je te realiseren dat Paulus en Barnabas in Ikonium bijna worden gestenigd, ondanks de wonderen en tekenen die ze daar hebben verricht.

En dat Paulus hier, na zijn genezing van de verlamde man, door de inwoners van Lystra daadwerkelijk wordt gestenigd. Door diezelfde massa die hem en Barnabas vlak hiervoor nog als goden hadden toegejuicht.

“Heden hosanna, morgen stenigt hem”, zullen we maar zeggen. Zo gaat dus, ondanks alle wonderen die er al of niet werden verricht.

Het zou nog wel eens zo kunnen zijn dat een van de redenen om Paulus te stenigen ligt in de teleurstelling die hij en Barnabas oproepen, als ze de menigte af proberen te houden van die stierenoffers: “Wat doen jullie toch? Wij zijn mensen, zoals jullie!”

Wij zijn mensen zoals jullie, er is niets buitengewoons aan ons te ontdekken!

Júist...alléén in “gewone mensen zoals wij” kan de geest van God, de geest van Christus werkzaam zijn. Als gewone mensen zoals wij elkaar aanzien als door de ogen van Christus, als door de ogen van God, dan kunnen er wonderlijke dingen gebeuren.

Kunnen mensen opstaan. Uit verlamming. Uit angst. Uit wat hen tot dan toe gevangen had gehouden. Kunnen mensen beginnen te leven. Eindelijk beginnen te leven. Alsof ze opnieuw geboren zijn. Zo kan dat voelen.

Maar bovennatuurlijk is dat niet. Er is - in mijn beleving, zeg ik er nadrukkelijk bij - geen werkelijkheid die de onze overstijgt. En die, als het ware van buitenaf, ingrijpt.

Wat wij “God” noemen, of Gods heilige Geest, of de geest van Christus, speelt vaak onnaspeurbaar, door onze werkelijkheid heen. Is er onlosmakelijk mee verbonden.

Misschien wordt het tijd voor nieuwe beelden van God. Ik weet dat eerlijk gezegd wel zeker.

Hoog tijd, zelfs.

In de verhalen over Paulus en Barnabas daar in Klein Azië zie je dat ook gebeuren: daar gaat het om een heel ingrijpende overgang in de geloofsbeleving van de inwoners daar. Van een geloof in al die Griekse goden, met Zeus aan het hoofd, gaat het langzaam maar zeker over in het geloof in de ene God, “de levende God die hemel en aarde en de zee heeft geschapen en alles wat daar leeft.” (14: 15), zoals Paulus de mensen in Lystra voorhoudt.

Wat hier gaat spelen is de gigantische, ingrijpende overgang van polytheïsme naar theïsme: van veelgodendom naar het geloof in die ene God, die Paulus en Barnabas verkondigen.

Een persoonlijk God, die Jezus heeft leren kennen als een Vader. Een Hemelse Vader.

Die ons, gezeten op zijn hemelse troon, hoort. En van daaruit ingrijpt. Toch? Of niet?

Of is het inmiddels tijd voor een nieuwe, grote, ingrijpende stap, een overgang in ónze geloofsbeleving. Wij die leven in een tijd waarin dat klassieke beeld van God voor veel mensen niet meer herkenbaar is. Omdat de realiteit daar op allerlei manieren haaks op staat (voorbeelden maandagavond?)

Wij die leven in een tijd waaruit het bovennatuurlijke steeds verder weggedrongen is. Maar waarin het uiteindelijke mysterie van ons bestaan nog volop aanwezig is.

Alleen hebben we er zo geen woorden of beelden meer voor.....

Waarin zouden wij iets van Gods aanwezigheid kunnen ervaren? Niet zozeer in een wonderlijke genezing. Niet meer in donder en bliksem boven ons hoofd.

Waarin dan wel? Wat mij betreft heeft de dichter Jan Wit een aantal voorbeelden daarvan prachtig onder woorden gebracht in een van zijn liedteksten. We gaan dat zo dadelijk zingen.

Laten we inderdaad door de wereld gaan / met open ogen, open oren/ om al die tekens te verstaan van Gods aanwezigheid... in en om ons heen,

Amen.